«І перед нею помолюсь, мов перед образом святим тієї матері святої...». 9 клас

Життя нашого народу в середині XIX століття було тяжким, бо більша частина українців була покріпачена. А доля жінки в кріпосницькому суспільстві була справді трагічною. Слабка від природи, вона працювала і на панському, і на власному полі, мусила коритися і панові, і чоловікові, який часом міг зірвати на ній злість, яку накопичив за багато підневільних років. Молоді дівчата ставали жертвами розпусти панів, багатьох з них чекала тяжка доля солдатки.

Усе це глибоко відчував Шевченко. Він схилявся перед багатостраждальним образом жінки, бо вона є мати, а отже, втілення чистоти і духовної краси, тепла і ласки. Мати подається у його творчості неоднорідно, цей образ зазнає певної еволюції.

У поемі «Катерина» Шевченко звертає увагу більше на силу кохання героїні до москаля, ніж до сина. Вона ще не повністю усвідомлює, що є матір'ю, а отже, не належить собі. Катерина, втративши надію на щасливе життя з коханим, кидає сина на дорозі і, таким чином, нехтує своїм материнським обов'язком.

Наступний образ жінки-матері у творчості Шевченка — Ганна («Наймичка»). Від неї, скривдженої і зневаженої, теж відвернулися люди. Але вона у розпачі не шукає вихід у самогубстві, а присвячує своє життя дитині, «карається весь вік в чужій хаті» за тяжкий гріх молодості. А найстрашніші тортури для матері — це бути зажди поруч із сином і не чути від нього чудового звертання «мамо». Ганна, страждаючи, стає разом з тим для сина ангелом-охоронцем.

У творчості після заслання у поемі «Неофіти» з'являється зовсім інший образ матері, що здатна зректися власної віри і віри батьків заради сина. Вона не тільки завжди поруч із Алкідом, але їй доводиться ще вести боротьбу за його життя. Після його смерті вона «в перший раз помолилась за нас розп'ятому» і понесла по світу нову віру, за яку загинув її син. Матір сподівалась, що так зможе зустрітися з Алкідом після смерті в раю.

Найгероїчніший образ матері представлений у поемі «Марія». Шевченко ніби стверджує, що без Марії не було б месії. Вона прищепила синові з дитинства любов до Бога і людей. Марія змогла стійко пережити смерть своєї єдиної дитини і продовжила справу його життя: зібрала апостолів і «дух святий свій пронесла в їх душі вбогії».

Для Шевченка мати — це і Україна, що страждає через дітей, які забувають її, які сповнені ненависті один до одного:

Обніміте ж, брати мої,
Найменшого брата,
— Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати, —
просить Шевченко земляків. І його заклик любити Матір, любити Україну, що йде від щирого, люблячого серця, завжди буде актуальним.